กระทู้ถามที่ ๐๐๓ ร.

วุฒิสภา

๑๙ มีนาคม ๒๕๖๙

เรื่อง ปัญหาคนต่างด้าวได้เข้ามาถือครองหรือครอบครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

ด้วยปัจจุบันปรากฏข้อมูลทางสื่อสังคมออนไลน์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องว่า มีคนต่างด้าวได้เข้ามาถือครองหรือครอบครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ในลักษณะของการค้าที่ดินโดยอาศัยตัวแทนอำพรางหรือนอมินี (Nominee) ในรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ และมีการดำเนินการในจังหวัดที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง เช่น กรุงเทพมหานคร จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดตราด และจังหวัดจันทบุรี เป็นต้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงหรือไม่ อย่างไร

๒. รัฐบาลมีมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือไม่ อย่างไร

๓. รัฐบาลมีมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมหรือไม่ อย่างไร

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
เปรมศักดิ์ เพียยุระ
สมาชิกวุฒิสภา

คำตอบกระทู้ถามที่ ๐๐๓ ร.

ของ นายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกวุฒิสภา

เรื่อง ปัญหาคนต่างด้าวได้เข้ามาถือครองหรือครอบครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์

ข้าพเจ้า นายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรี ขอตอบกระทู้ถาม เรื่อง ปัญหาคนต่างด้าวได้เข้ามาถือครองหรือครอบครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ ของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติตามที่ได้รับรายงานจากกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงพาณิชย์ ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑ - ข้อที่ ๓

จากรายงานของกระทรวงมหาดไทย โดยกรมที่ดิน ทราบว่า มีมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้เวียนกำชับให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าว ตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๖๓๔๖ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖ โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. มาตรการก่อนจดทะเบียน

๑.๑ กรณีคนต่างด้าวให้คนไทยถือที่ดินแทน

(๑) ก่อนจดทะเบียนพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องสอบสวน เรื่องการหลีกเลี่ยงกฎหมาย เช่น การได้มาซึ่งที่ดินเพื่อประโยชน์แก่คนต่างด้าว ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ข้อ ๒ (๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

(๒) กรณีเป็นที่ควรเชื่อได้ว่า การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้น จะเป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมายหรือเป็นที่ควรเชื่อได้ว่าจะซื้อที่ดินเพื่อประโยชน์แก่คนต่างด้าว ให้ขอคำสั่งต่อรัฐมนตรี (มาตรา ๗๔ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน)

(๓) สำหรับกรณีคนไทยที่มีคู่สมรส (ทั้งที่ชอบและมิชอบด้วยกฎหมาย) เป็นคนต่างด้าวขอได้มาซึ่งที่ดินต้องให้คนต่างด้าวและคนไทยให้ถ้อยคำรับรองว่าเงินที่คนไทยนำมาซื้อที่ดินเป็นสินส่วนตัว หรือทรัพย์ส่วนตัวของคนไทยอันมิใช่สินสมรสหรือทรัพย์ที่ทำมาหาได้ร่วมกันแต่อย่างใด

๑.๒ กรณีคนต่างด้าวตั้งบริษัทเพื่อรับโอนที่ดินแทน

(๑) การขอได้มาซึ่งที่ดินของบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนแล้ว และมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยนิติบุคคลนั้นมีคนต่างด้าวถือหุ้นหรือเป็นกรรมการ หรือนิติบุคคลนั้นไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ แต่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าให้คนไทยเป็นผู้ถือหุ้นแทนคนต่างด้าว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องสอบสวนให้ปรากฏชัดเจนว่าผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติไทยมิได้ถือหุ้นแทน โดยมีวิธีการสอบสวนรายได้ของผู้ถือหุ้นสัญชาติไทย โดยสอบสวนว่า มีอาชีพใด รายได้เดือนละเท่าไหร่ และสอบสวนว่า เงินที่ซื้อหุ้นมีที่มาอย่างไร โดยให้แสดงหลักฐาน เช่น บัญชีเงินฝากเท่าไร

(๒) กรณีบริษัทซื้อที่ดินในราคาสูงกว่าทุนจดทะเบียนโดยไม่มีการจำนอง ต้องสอบสวนที่มาของเงินซึ่งนิติบุคคลนำเงินมาซื้อที่ดิน

(๓) กรณีนิติบุคคลต่างด้าวเช่าที่ดินหรือถือสิทธิประเภทอื่นในระยะยาว ให้สอบสวนว่ามีวัตถุประสงค์ในการเช่าที่ดินเพื่อนำไปประกอบกิจการใด เป็นการถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าวหรือขัดต่อพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่

๒. มาตรการตรวจสอบและสอบสวนหลังได้มาซึ่งที่ดิน

๒.๑ กรมที่ดินถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๕.๒/๖๗๖๕ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๖ ให้จังหวัดดำเนินการกรณีมีเหตุสงสัย หรือมีการร้องเรียนหรือสื่อมวลชนนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการถือครองแทนคนต่างด้าว หรือมีการฝ่าฝืนกฎหมายโดยการถือครองที่ดินไว้แทนคนต่างด้าวหรือนิติบุคคลต่างด้าวโดยมิชอบ กรณีที่ดินอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร ให้จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการหรือที่ดินอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้อธิบดีกรมที่ดินแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริง ให้ยุติว่าเป็นการได้มาซึ่งที่ดินโดยหลีกเลี่ยงกฎหมายหรือไม่ แล้วสรุปข้อเท็จจริงพร้อมความเห็นให้ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาและรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ กรณีที่สอบสวนข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า เป็นการถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าว ให้ดำเนินการจำหน่ายที่ดิน ตามมาตรา ๙๔ และมาตรา ๙๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕/ว ๔๗๐๕ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ (คู่มือการจำหน่ายที่ดินของคนต่างด้าวและนิติบุคคลต่างด้าว) พร้อมทั้งแจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

๒.๒ กรมที่ดินมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๑๖๖๖ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๖ แจ้งจังหวัดทุกจังหวัดให้ตรวจสอบภายหลังจดทะเบียนว่า นิติบุคคลมีการเพิ่มทุนของคนต่างด้าวหรือเพิ่มจำนวนผู้ถือหุ้นที่เป็นคนต่างด้าวจนกลายเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๙๗ หรือมาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หรือไม่ แล้วให้รายงานกรมที่ดินทราบทุกสามเดือน ภายในวันที่ ๑๐ ของเดือนถัดไป (วันที่ ๑๐ มกราคม วันที่ ๑๐ เมษายน วันที่ ๑๐ กรกฎาคม และวันที่ ๑๐ ตุลาคม) เพื่อกรมที่ดินจะได้นำข้อมูลดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

๓. มาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

๓.๑ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๘ กรมที่ดินได้ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้คนไทยถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าว ระหว่างกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากับกรมที่ดิน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการถือครองที่ดินและการจดทะเบียนนิติบุคคลที่สงสัยว่าจะเป็นนอมินีของคนต่างด้าว โดยในส่วนของกรมที่ดินจะต้องจัดส่งข้อมูลนิติบุคคลที่สงสัยว่าจะเป็นนอมินี ข้อมูลคนต่างด้าวซึ่งถือครองที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย เพื่อการพาณิชยกรรม การอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม ให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และต้องตรวจสอบการถือครองการได้มา และการใช้ประโยชน์ในที่ดินของนิติบุคคลซึ่งได้รับแจ้งรายชื่อจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ตามอำนาจหน้าที่ของกรมที่ดินสำหรับในส่วน

ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะต้องจัดส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายการจดทะเบียนงบการเงินผู้ถือหุ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงข้อมูลดังกล่าว และข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลผ่านระบบวิเคราะห์แนวโน้มพฤติกรรมของนิติบุคคล โดยเฉพาะนิติบุคคลที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นนอมินี และข้อมูลการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ให้กรมที่ดินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และตรวจสอบนิติบุคคล ซึ่งได้รับแจ้งรายชื่อจากกรมที่ดินตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

๓.๒ กรมที่ดินมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น ในการจัดส่งข้อมูลการถือครองอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลหรือนิติบุคคล กรณีที่ตรวจพบหรือมีข้อมูลว่ามีการถือครองอสังหาริมทรัพย์แทนคนต่างด้าวตามที่หน่วยงานร้องขอ เพื่อสนับสนุนข้อมูลในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดในลักษณะนอมินี

๔. มาตรการการลงโทษ

กรณีที่ปรากฏว่าคนต่างด้าวถือครองที่ดินโดยฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือคนไทยถือครองที่ดินในฐานะเป็นตัวแทนของคนต่างด้าว (นอมินี) กรมที่ดินมีมาตรการบังคับให้จำหน่ายที่ดินภายในเวลาที่อธิบดีกรมที่ดินกำหนดให้ ซึ่งไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน แต่ไม่เกิน ๑ ปี ถ้าไม่จำหน่ายภายในเวลาที่กำหนดให้อธิบดีกรมที่ดินมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น และมีมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดทั้งตามประมวลกฎหมายที่ดินและประมวลกฎหมายอาญา โดยความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน คนต่างด้าวมีความผิดตามมาตรา ๑๑๑ ฐานได้มาซึ่งที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นิติบุคคลมีความผิดตามมาตรา ๑๑๒ และคนไทยมีความผิดตามมาตรา ๑๑๓ ฐานได้มาซึ่งที่ดินในฐานะเป็นตัวแทนของคนต่างด้าวหรือนิติบุคคลที่ถือว่าเป็นต่างด้าว สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มีความผิดตามมาตรา ๑๓๗ ฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงาน และมาตรา ๒๖๗ ฐานแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่จดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการ

ในส่วนข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์ ขอเรียนว่า ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาคนต่างด้าวได้เข้ามาถือครองหรือครอบครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ในลักษณะของการค้าที่ดินโดยอาศัยตัวแทนอำพรางหรือนอมินี (Nominee) จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลธุรกิจภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ ดำเนินการตรวจสอบ กำหนดมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม ดังนี้

๑. คณะทำงานเพื่อปฏิบัติการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจที่ฝ่าฝืนกฎหมายระดับจังหวัด

กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงมหาดไทย ได้ประสานความร่วมมือในการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจที่ฝ่าฝืนกฎหมายระดับจังหวัดในพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ ตามข้อสั่งการนายกรัฐมนตรีในการประชุมหารือ เรื่อง

การแก้ไขปัญหาสินค้าและธุรกิจต่างประเทศที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๘ ได้มอบหมายหน่วยงานดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง และขอให้เร่งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการนอมินี โดยให้กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เร่งรัดการตรวจสอบและปราบปรามบริษัทที่มีพฤติกรรมเข้าข่ายบริษัทต่างชาติ นอมินี โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะทำงานระดับจังหวัดมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะทำงาน ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเป็นรองประธาน และมีพาณิชย์จังหวัดเป็นคณะทำงานและเลขานุการ ร่วมกับหน่วยงานอื่นภายในจังหวัดเป็นคณะทำงาน ได้แก่ จัดหางานจังหวัด ที่ดินจังหวัด สรรพากรพื้นที่ อุตสาหกรรมจังหวัด ขนส่งจังหวัด ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด และสาธารณสุขจังหวัด เป็นต้น กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการตรวจสอบนอมินีทั่วประเทศ ครอบคลุมธุรกิจที่มีชาวต่างชาติถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ ๐.๐๑ - ๔๙.๙๙ รวมจำนวน ๔๖,๙๑๘ ราย จำนวน ๖ กลุ่มธุรกิจ ได้แก่ (๑) ธุรกิจท่องเที่ยวและเกี่ยวเนื่อง (๒) ธุรกิจค้าที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ (๓) ธุรกิจ e-Commerce ขนส่งและคลังสินค้า (๔) ธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการเกษตร (๕) ธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท และ (๖) ธุรกิจก่อสร้างทั่วไป โดยคณะทำงานระดับจังหวัดแต่ละจังหวัดอยู่ระหว่างดำเนินการตรวจสอบกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้รายงานผลการตรวจสอบแล้ว จำนวน ๓๗ จังหวัด จำนวนนิติบุคคลรวม ๔๔๙ ราย

๒. มาตรการป้องกันและปราบปรามการใช้คนไทยเป็นนอมินี (Nominee)

๒.๑ มาตรการป้องกันด้านการจดทะเบียน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการจดทะเบียนในลักษณะนอมินี เพื่อตรวจสอบฐานะทางการเงินของผู้ลงทุนคนไทยว่ามีความสามารถและน่าเชื่อได้ว่ามีการลงทุนได้ด้วยตนเองหรือไม่ โดยได้ออกคำสั่งนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่

(๑) คำสั่งนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ ๒/๒๕๖๘ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเอกสารประกอบคำขอจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด กรณีมีคนต่างด้าวร่วมลงทุนหรือมีอำนาจลงนามในห้างหุ้นส่วนและบริษัท หรือกรณีนิติบุคคลที่มีคนต่างด้าวร่วมลงทุนไม่ถึงร้อยละ ๕๐ ของทุนจดทะเบียน หรือกรณีที่ไม่มีคนต่างด้าวเป็นผู้ถือหุ้น แต่เป็นกรรมการที่มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท กำหนดให้ต้องจัดส่งเอกสารหลักฐานรายการเดินบัญชี (Bank Statement) ย้อนหลัง ๓ เดือนของผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยแต่ละรายที่แสดงการถอนหรือโอนเงินที่สอดคล้องกับจำนวนเงินลงหุ้น ค่าหุ้นมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๙

(๒) คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ ๑/๒๕๖๙ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนกรณีแก้ไขเพิ่มเติมให้คนต่างด้าวเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนหรือแก้ไขเพิ่มเติมให้คนต่างด้าวเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามในบริษัทจำกัด ซึ่งเป็นมาตรการล่าสุด เพื่อเพิ่มความเข้มงวดในการจดทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลง กรณีบริษัทที่มีกรรมการเป็นคนต่างชาติมาเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามในบริษัทต้องยืนยันข้อมูลสถานะของผู้ถือหุ้น และพร้อมให้หน่วยงาน

บังคับใช้กฎหมายร่วมตรวจสอบหากพบว่ามีลักษณะพฤติการณ์ที่เข้าข่ายกระทำความผิดเป็นนอมินี มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๙

๒.๒ มาตรการปราบปรามหลังรับจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล กรมพัฒนาธุรกิจการค้า จะดำเนินการคัดกรอง และจัดทำข้อมูลนิติบุคคลกลุ่มเสี่ยงที่มีคนต่างด้าวถือหุ้นสัดส่วนร้อยละ ๐.๐๑ - ๔๙.๙๙ และประกอบธุรกิจตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยตรวจสอบจากข้อมูลทางทะเบียน บัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น และงบการเงิน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่อาจมีการถือหุ้นแทนรวมทั้งแหล่งที่มาของเงินกู้ยืมในการลงทุน ร่วมกับการวิเคราะห์พฤติกรรมของนิติบุคคลเจาะกลุ่มเป้าหมายที่เสี่ยงสูงและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและภาพลักษณ์ของประเทศ ทั้งนี้ ประเภทธุรกิจที่คนต่างชาติให้ความสนใจมาลงทุนและคาดว่ามีความเสี่ยงสูงที่จะใช้คนไทยเป็นนอมินี ประกอบด้วย ๖ กลุ่มธุรกิจ ได้แก่ ๑) ธุรกิจท่องเที่ยวและเกี่ยวเนื่องกับท่องเที่ยว ๒) ธุรกิจค้าที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ การถือครองอสังหาริมทรัพย์ ๓) ธุรกิจ e - commerce ขนส่งและคลังสินค้า ๔) ธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท ๕) ธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการเกษตร (ล้ง) และ ๖) ธุรกิจก่อสร้าง นอกจากกลุ่มเป้าหมายนิติบุคคลกลุ่มเสี่ยงสูงที่คัดกรองข้อมูลจากการวิเคราะห์แนวโน้มพฤติกรรมของนิติบุคคลแล้ว ยังรวมถึงกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานพันธมิตร และกรณีมีการร้องเรียนให้ตรวจสอบนิติบุคคลด้วย

ทั้งนี้ หากการถือครองหรือครอบครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์โดยอาศัยตัวแทนอำพรางหรือนอมินี (Nominee) เป็นไปเพื่อการค้าที่ดิน ซึ่งเป็นการประกอบธุรกิจตามบัญชีหนึ่ง (๙) ท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ห้ามคนต่างด้าวประกอบธุรกิจโดยเด็ดขาด กรณีนี้การกระทำของคนไทยที่เป็นตัวแทนอำพรางหรือนอมินีซึ่งช่วยเหลือ หรือสนับสนุน หรือร่วมประกอบธุรกิจอาจเข้าข่ายเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ และคนต่างด้าวที่ยินยอมให้คนไทยกระทำการดังกล่าว ต้องระวางโทษเช่นเดียวกันกล่าวคือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลมีอำนาจสั่งเลิกการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือสั่งให้เลิกการร่วมประกอบธุรกิจ หรือสั่งให้เลิกการถือหุ้น หรือการเป็นหุ้นส่วนนั้นเสีย แล้วแต่กรณี หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลต้องระวางโทษปรับวันละ ๑๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท จนกว่าจะยุติการฝ่าฝืนกฎหมาย ในขณะที่การกระทำดังกล่าวของคนต่างด้าวอาจเข้าข่ายเป็นการประกอบธุรกิจฝ่าฝืนมาตรา ๘ (๑) ซึ่งจะมีความผิดตามมาตรา ๓๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเลิกการประกอบธุรกิจหรือเลิกกิจการ หรือสั่งเลิกการเป็นผู้ถือหุ้น หรือเป็นหุ้นส่วน แล้วแต่กรณี หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลต้องระวางโทษปรับวันละ ๑๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท จนกว่าจะยุติการฝ่าฝืนกฎหมาย

๓. การบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้คนไทยถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าว ปัญหาการถือครองหรือครอบครองที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์

โดยอาศัยตัวแทนอำพรางหรือนอมินี (Nominee) เป็นปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย โดยปัจจุบันมีมาตรการทางกฎหมายสามารถป้องกันและเอาผิดผู้กระทำความผิดได้คือประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งกรมที่ดินมีมาตรการป้องกันการถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าว และมีมาตรการการลงโทษที่ชัดเจน โดยเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๘ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และกรมที่ดิน ได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้คนไทยถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าว เพื่อการบูรณาการการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลและคนต่างด้าวที่อาจเกี่ยวข้องกับการถือครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายดำเนินการตามภารกิจ และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของทั้งสองหน่วยงาน โดยได้แลกเปลี่ยนและจัดส่งข้อมูล เช่น ข้อมูลที่เกี่ยวกับรายการจดทะเบียนงบการเงิน ผู้ถือหุ้น โดยเฉพาะนิติบุคคลที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นนอมินีและข้อมูลคนต่างด้าวซึ่งถือครองที่ดินตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ โดยที่ผ่านมาทั้งสองหน่วยงานได้แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมกัน ซึ่งหากพบว่ามีนิติกรรมอำพรางในส่วนของการถือครองที่ดินจะเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายการถือครองที่ดินจะดำเนินคดีและบังคับจำหน่ายที่ดินต่อไป

๓.๒ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และหน่วยงานพันธมิตร รวม ๒๓ หน่วยงาน ได้ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการป้องกันและปราบปรามการใช้คนไทยเป็นตัวแทนอำพราง (Nominee) ภายใต้แนวคิด “ลบรอยร้าวเศรษฐกิจ ร่วมพิชิตนอมินี” เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๙ เพื่อสร้างกลไกการทำงานร่วมกันในการเฝ้าระวัง ป้องกันและปราบปราม ตลอดจนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในลักษณะการใช้คนไทยเป็นตัวแทนอำพราง (Nominee) เพื่อหลีกเลี่ยงหรือฝ่าฝืนกฎหมาย บูรณาการข้อมูล และทรัพยากรระหว่างหน่วยงานรัฐและภาคเอกชน การถือครองที่ดินและทรัพย์สิน การดำเนินกิจการที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคม เศรษฐกิจ และการค้า ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาประกอบธุรกิจอย่างถูกกฎหมาย และปกป้องผลประโยชน์ของผู้ประกอบการไทย

๓.๓ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้มีคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวแทนอำพรางของคนต่างด้าวกรณีปัญหาการถือครองหรือครอบครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์โดยตัวแทนอำพรางของคนต่างด้าว (นอมินี) เสนอให้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการทำธุรกรรมอำพรางแทนคนต่างด้าว ซึ่งนายกรัฐมนตรีมีบัญชาให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาข้อเสนอแนะดังกล่าว ขณะนี้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้เสนอร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการบริหารจัดการปัญหาสินค้าจากต่างประเทศและธุรกิจต่างประเทศที่ฝ่าฝืนกฎหมาย พ.ศ. .... โดยมีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดนโยบาย แผนแม่บท มาตรการ เพื่อบริหารจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสินค้าจากต่างประเทศและธุรกิจต่างประเทศ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการบริหารจัดการปัญหาสินค้าจากต่างประเทศและธุรกิจต่างประเทศที่ฝ่าฝืนกฎหมาย พ.ศ. .... แล้ว เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๙

ขณะนี้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีอยู่ระหว่างพิจารณาเสนอให้นายกรัฐมนตรีลงนามในร่างระเบียบดังกล่าว

๔. การเพิ่มมูลฐานความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้สามารถยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้กระทำผิดได้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ผลักดันการกำหนดความผิดทางกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดมูลฐานก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร